

Ordførers safe gjekk i vranglås

FLORA: På ordførarkontoret i Flora står ein gammal safe som inneheld mykje historisk materiale gjennom 150 år, det mest kjende er ordførarkjeda. Men då Melodi Grand Prix kom på besøk og finstasen skulle på, gjekk safen i vranglås og metodar kjent frå Olsenbanden måtte settast i verk, skriv Firda. Etter 8–9 timar med vinkelslipar og skjerebrennar, kom verdisakene endeleg ut og ordførar Bengt Solheim-Olsen fekk opne MGP-showet med kjedet på.

ORDFØRER BENGT SOLHEIM-OLSEN

Betalar for ungar som ikkje er der

OS: Os kommune må betala til private barnehagar for ungar som ikkje er der, skriv Os og Fusaposten. Omlegging av finansieringa gjer nemleg det gunstig for barnehagane å krevja at foreldre tek i mot barnehageplass før behovet er der. – Solidaritetstankegangen bryt saman dersom skattebetalarane må betala for tenester som ikkje blir tekne i bruk, seier ordførar Terje Søviknes (Frp).

Berga skadd mann ned frå fjellet

VÅGSØY: Redningshelikopter og personar frå Rød kors leita søndag kveld etter ein mann som hadde skada seg i fjellet på Hanekammen i Vågsøy. Etter nokre timar vart han funnen nedkjølt med fysiske skader, og frakta til sjukehus med helikopter. Mannen skal ha vore aleine på turen og viste ikkje nøyaktig kvar han var då han fall, ifølgje NRK.

Turøy kan få hytter

FJELL: Selskapet Turøy hyttefelt AS er straks klar med planen for bygging av 70 hytter på Turøy i Fjell kommune, skriv VestNytt. – Vi trur utbygginga vil vera positiv også for dei fastbuande, seier eigedomsutviklar Ove Einarsen. – Vi ønskjer ikkje dette feltet, seier nestleiar Brith Ediasen i grendalaget.

Ny strandline i Voss blir klar i 2012

VOSS: Når tunneldrivinga bak Vangen er ferdig, i desember, vil også den nye strandlina mot Vangsvatnet vera klar, skriv avisa Hordaland. Ut frå Vangstunnelen skal det hentast 200.000 kubikkmeter steinmasse. 100.000 vil gå med til å byggja rundkøyring på Svartenakken og resten skal fyllas ut i Vangsvatnet. – Får me full pott, vil det gje 20 dekar nytt land langs strandsona, seier planleggjar Kjersti Finne i kommunen.

Fastleger får ikke

Fastlegene kan ikke lenger reservere mot visse oppgaver av samvittighetsgrunner.

– Det er en menneskerett, sier fastlegene Eilif Haaland og Gunnhild Felde.

KJERSTI MJØR
INGVILD RUGLAND
ODD MEHUS (foto)

kjersti.mjor@bt.no

Fastlegene Eilif Haaland og Gunnhild Felde har begge reservert seg mot å henvise kvinner til abort.

– Å ta livet av et spirende liv er etisk svært problematisk for oss, sier kollegene, som begge har et kristent livssyn.

Nå kan de ikke lenger si nei. I et nytt rundskriv fra Helse- og omsorgsdepartementet heter det at fastleger ikke har rett til å reservere seg mot visse oppgaver av samvittighetsgrunner. Dermed blir Haaland og Felde stilt overfor et stort, etisk dilemma.

– Det er en menneskerett å kunne handle i tråd med sin egen samvittighet. Jeg kan ikke gå på akkord med min, sier Felde.

– I strid med etikken

Reservasjonsretten var i mange år innarbeidet, men ikke lovfestet.

– Inntil nå har vi kunnet reservere oss mot å henvise til abort med Helsetilsynets aksept, så lenge pasientens rettigheter ble ivaretatt, forklarer Haaland.

Når en kvinne ønsker abort, begynner vanligvis den formelle prosessen hos fastlegen. Begjæringen om abort må underskrives både av pasient og lege. For Haaland er dette en utenkelig situasjon.

– Å skrive under på en slik begjæring ville for meg være å undergrave min dybeste overbevisning og i strid med legeetikken. Hvert trinn i abortprosessen bygger på det forrige, og min underskrift som lege ville bli både et juridisk og etisk forsvaret for svangerskapsavbruddet.

– Marginalt problemstilling

Haaland har praktisert som allmennlege i Bergen i 34 år, kollega Felde i ti. Det skjer ikke ofte, sier fastlegene, at de har pasienter som ønsker abort.

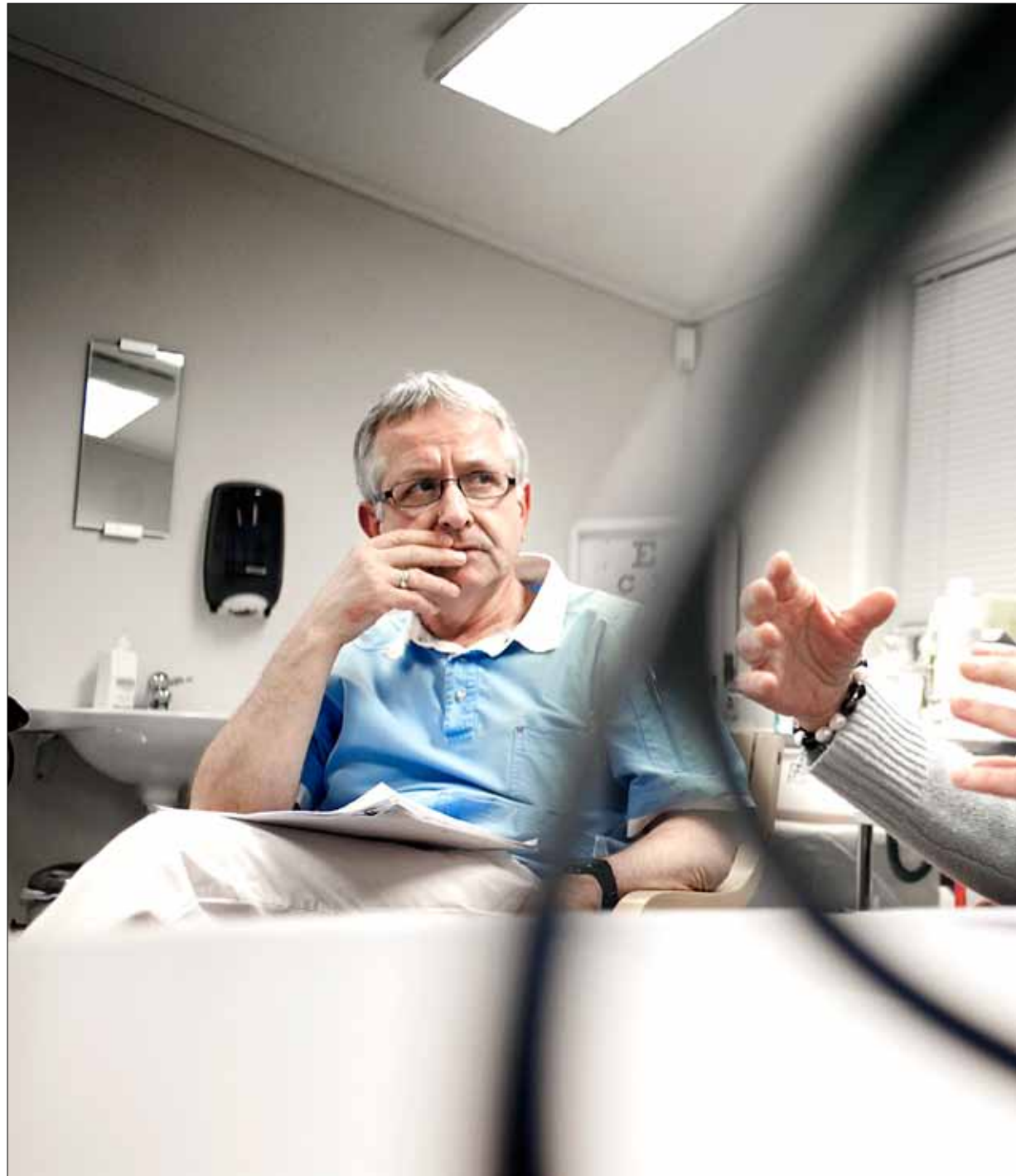
– Problemstillingen er marginal. Men når det skjer, flagger vi tidlig for pasienten at dette etisk blir for vanskelig for oss, sier Haaland.

– Vi har full respekt for kvinnens eget valg og ønsker å yte omsorgsfull og faglig god hjelp, men kan ikke bidra til provosert abort. Derfor viser vi henne enten videre til en kollega, eller ber henne om å henvende seg direkte på Kvinneklinikken, forklarer Felde.

– Vår opplevelse er at dette er en god løsning både for pasientene og oss.

For oss er dette en kamp for samvittighetsfrihet

EILIF HAALAND OG GUNNHILD FELDE

GÅR IKKE PÅ AKKORD: Før kunne fastlegekollegene Eilif Haaland og Gunnhild Felde reservere seg mot å henvise kvinner til abort. Nå kjemper legene på Storetveit

Ingen har oversikt over hvor mange fastleger som har benyttet seg av reservasjonsretten. Olav Fredheim, leder i Norges kristelige legeförening, tipper at de utgjør et par hundre av totalt 5000 fastleger.

– Liten andel

– De utgjør en så liten andel at det medfører svært få praktiske problemer, sier Fredheim.

Samtidig kan helsepersonell på sykehus fremdeles reservere seg mot å delta i abortinngrep.

– At ikke alle i årsakskjeden frem mot en abort skal ha samme juridiske rett, er det aller mest overraskende, sier Fredheim.

For fastleger med samvittighetskvaler skisserer han opp tre alternativer som følge av rundskrivet:

- Å slutte som fastlege
  - Å fortsette som før og ta sanksjonene som eventuelt måtte komme
  - Å handle i strid med egen samvittighet
- Veldig mange av våre medlemmer signaliserer at det siste er uaktuelt, og det vil i praksis bety

fakta

reservasjonsretten

■ Fastleger med listeansvar i den kommunale helse- og omsorgstjenesten kan ikke lenger reservere seg mot bestemte oppgaver av samvittighetsgrunner.

■ Det innebærer at de ikke kan reservere seg mot å tilby prevensjon, henvise kvinner til abort eller lesbiske par til assistert befruktning.

■ Pasientens behov skal være styrende for fastlegen, presiserer Helse- og omsorgsdepartementet i et rundskriv.

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET, RUNDSKRIV 1-4/2011

et yrkesforbud. Disse legene må enten si opp stillingen sin, eller vil bli presset ut, dersom de velger å fortsette som før, sier Fredheim, som jobber for å få omgjort signalene fra departementet.

Kan miste jobben

Også Felde og Haaland kjemper for retten til å reservere seg.

– At leger skal gå på akkord med sin etiske beredskap er verken samfunnet, pasientene eller vi tjent med. Vi vil skrive brev til Bergen kommune, departementet og andre instanser for å klargjøre vårt ståsted og deretter avvente svar på hvordan de vil håndtere dette, sier de.

Felde, som er spesialist i allmennmedisin, elsker jobben sin. Hun er likevel usikker på om hun kan fortsette i allmennpraksis.

– I ytterste konsekvens kan dette bety at jeg mister jobben min. Men hvis en leges etiske vurdering bare er akseptabel så lenge den er i tråd med flertallets vurdering, er det betenkelig. Det gir assosiasjoner til land vi ikke ønsker å sammenligne oss med, sier hun.

reservere seg

de for å få beholde retten. – For oss er dette ikke abortkamp, men en kamp for samvittighetsfrihet og reservasjonsrett, understreker de to

– Kan bety yrkesforbud

Professorene Edvin Schei og Eivind Meland mener at den nye reguleringen kan bety yrkesforbud for etablerte fastleger.

– Som et slag i ansiktet på samvittighetsfulle leger med et reflektert og etisk velbegrunnet syn på sin fagutøvelse.

Slik karakteriserer Edvin Schei og Eivind Meland, begge leger og professorer i allmennmedisin, innholdet i rundskrivet i en kronikk i dagens BT.

Spørsmålet om hva som er rett og galt å gjøre for leger når det gjelder svangerskapsavbrudd, er et ekte dilemma, skriver kronikkforfatterne, men ensrettingen i rundskrivet løser ikke dilemmaet.

– Autoritære uttrykk

– Det påtvinger alle leger å handle på en bestemt måte, som om dilemmaet ikke var et dilemma, skriver de.

– Det synes ikke å være rimelig balanse mellom gevinsten for pasientene, som er relativt liten,

og omkostningene i form av en yrkesetisk krenkelse som også kan innebære yrkesforbud for etablerte fastleger.

Legeforeningen, der Schei og Meland er medlemmer, har vedtatt støtte til rundskrivet.

– Det er betenkelig for legeforeningen og for oss som medlemmer. Foreningen har vist dårlig skjønn og bør gjøre en ny vurdering. Langt mer skremmende er det likevel at staten gjør autoritære fremrykk i etiske gråsoner, skriver de.

Schei og Meland har også gitt uttrykk for sine synspunkter i et brev til Helse- og omsorgsdepartementet med kopi til Den norske legeforening.

Pasientene viktigst

Statssekretær Ragnhild Mathisen i Helse- og omsorgsdepartementet sier det er viktig å huske på at helsetjenesten er til for pasientene, ikke omvendt.

– Det skal ikke være sånn at en pasient er nødt til å sjekke hva slags tjenester man kan få hos fastlegen før man velger. Fastlegen har gjennom sin kontrakt

med kommunen forpliktet seg til å gi de helsetjenester befolkningen har krav på, sier hun.

Som eksempel nevner hun lesbiske par som har opplevd ikke å få hjelp til assistert befruktning.

– Vi kan ikke ha ett legekontor for homofile, og ett for heterofile, mener Mathisen, og presiserer at regelverket i henhold til fastlegeforskriften aldri har åpnet for at fastleger av samvittighetsgrunner kan reservere seg mot å henvise videre til spesialisthelsetjenesten.

Juridisk direktør Anne Kjersti Befring i Legeforeningen sier at foreningen aldri har vært en pådriver for denne presiseringen, men at det er viktig at pasientene vet hva de kan forvente av fastlegen.

KANDIDAT: – Jeg er bergenser av syvende generasjon, men brenner også for nasjonale og internasjonale spørsmål, sier Trond Gullaksen. Nå vil han på Stortinget.

Vil på tinget for Venstre

Optimum-sjef Trond Gullaksen kaster seg inn i kampen om å bli stortingskandidat for Venstre.

PÅL ANDREAS MÆLAND
paal.maeland@bt.no

Gullaksen er mest kjent som næringslivsleder og tidligere konsernleder i finansrådgivningsselskapet Optimum ASA. På helgens fylkesårsmøte i Hordaland Venstre gjorde han det kjent at han ønsker å utfordre de andre kandidatene til førsteplassen på Venstres valgliste ved stortingsvalget i 2013.

Hard konkurranse

– Jeg har etter lang tankeperiode valgt å stille meg til rådighet for partiet, sier Gullaksen.

Dermed er han fjerdemann som melder seg på konkurransen om førsteplassen. Fra før har Erlend Horn og Anders Skoglund, begge bystyrerepresentanter fra Bergen, og partiets generalsekretær, Terje Breivik fra Ulvik, sagt at de vil slåss om stortingsplass.

– Jeg meldte meg inn i Venstre like før stortingsvalget i 2009, så jeg innser at jeg har langt mindre politisk erfaring enn de andre tre. Men til gjengjeld har jeg stor erfaring fra andre arenaer, ikke minst fra

næringslivet, sier Gullaksen.

Gullaksen var med å starte Optimum i 1991, og satt som konsernleder frem til i fjor. Nå er han «kun» eier og styremedlem. I tillegg driver han et eget holdingselskap og har startet et filmproduksjonsselskap.

– Men det betyr at jeg har frigjort en del tid. Den ønsker jeg å bruke til politikk. Jeg er opptatt av liberale tanker der mennesket står i sentrum, da er Venstre partiet mitt, sier Gullaksen, som også har erfaring fra idretten, blant annet som leder i Ulriken Eagles.

Åpen valgkamp

49-åringen, som fyller 50 i april, tror han kan få nytte av sitt nettverk i næringslivet i nominasjonskampen. Og nettopp næringslivet er høyest på hans liste over saker han brenner for.

Når det gjelder spørsmålet om Venstre kan samarbeide i regjering med Frp, støtter han Bergen Venstres syn.

– Det viktigste er å få våre saker igjennom. Jeg kan samarbeide med alle, sier han.

Erlend Horn uttaler at han ser frem til å fighte med Gullaksen. På Twitter var valgspøråkene allerede klare i går: «Trond til tinget» og «Horn for Hordaland».

Planla nyhetsmagasin

Terrorsiktede Anders Behring Breivik (32) ønsket, ifølge politiavhør, å bidra til et nytt månedsmagasin som skulle formidle såkalte kulturkonservere vinklinger.

►terrorangrepet

WENCHE FUGLEHAUG
wenche.fuglehaug@aftenposten.no

Siktede ville samarbeide med flere organisasjoner, blant annet Frp og document.no, men ingen ønsket å bidra.

På bakgrunn av det Behring Breivik mente var sensur i norske medier, ønsket han derfor «å få til dannelsen av en nyhetsorganisasjon som formidlet kulturkonservere vinklinger.»

«Problemet i Norge er at det ikke finnes en avis, eller en uavhengig nyhetskilde som er motstander av multikulturalismen», sier siktede

i avhør. Han kalte prosjektet «Nye Aftenposten.»

Behring Breivik kom så langt som til å kontakte et grafisk firma via deres hjemmeside. Han spurte hva det ville koste å trykke og distribuere et magasin med et opplag på 5000 eksemplarer. Det skulle komme ut en gang i måneden.

Et magasinformat på 80–90 sider ble en foreløpig løsning. 28. januar 2010 kom et endelig prisoverslag til siktede, men det ble aldri trykket noe produkt.

Siktede forteller i avhør at han opplever det som et problem at artikler som Aftenposten, Dagbladet og VG trykker angående multikulturalisme ikke kan debatteres. «Det er kun artikler som ikke er kontroversielle hvor det er mulig for diskusjon», ifølge siktede.

Kronikk om de nye reglene

SIDE 21, DEL 2